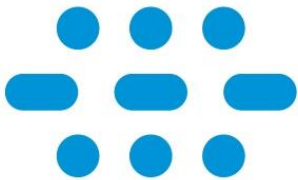

2022.

Szakmai és pénzügyi beszámoló
Budapest Főváros IV. Kerülete
Önkormányzata részére

S.O.S. Krízis
Alapítvány

Hellenbart László

Intézményvezető

2023.01.15.

**SZAKMAI ÉS PÉNZÜGYI BESZÁMOLÓ BUDAPEST FŐVÁROS IV. KERÜLETE
ÖNKORMÁNYZATA RÉSZÉRE**

CSALÁDOK ÁTMENETI OTTHONA

2022. ÉV

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 1997 óta a fővárosi gyermekvédelem meghatározó szereplője. Az országban elsők között hoztuk létre az 1997. évi XXXI. törvényben meghatározott családok átmeneti otthona szolgáltatást, melyet azóta is folyamatosan működtetünk. 2021. évben három önálló szakmai egységben, illetve a hozzájuk tartozó kiléptető-lakás rendszerben összesen 118 fő – 29 család – ellátását tudjuk biztosítani. A Perényi Zsigmond utcai szakmai egység 40 fő, a Körvasút sori szakmai egység 25 fő, míg a Lócsei utcai szakmai egység 34 fő befogadására alkalmas. Intézményeinken kívül három külső lakásban 15 fő, Félutas Házunkban 4 fő, és külső férőhelyeinken 2021-től további 9 fő elhelyezésére van lehetőség.

Családok átmeneti otthona intézményeink közül két otthonunk krízisközpontként működik, míg kiléptető lakásaink egyike Félutas Házként azon bántalmazottak számára, akik a krízisközpontot követő átmeneti ellátás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy egy komplex reintergrációs program keretén belül kezdjék újra az életüket. Félutas Házunkban öt évig maradhatnak a bántalmazottak.

A jogszabály lehetővé tette, hogy úgynevezett külső férőhelyet is nyissunk, ebből 2021-től kettő lakás áll rendelkezésünkre, összesen 9 fő számára. A külső férőhelyen – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – összesen három évig maradhatnak a kliensek, vállalva, hogy fizetik az ingatlan közüzemi költségeit, illetve jelentős előtakarékossági összeg vállalásával gondoskodnak jövőbeni lakhatásuk megalapozásáról.

Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról 51.§-a a következőképp határozza meg a családok átmeneti otthona szolgáltatást: *„Az otthontalanná vált szülő kérelmére a családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, valamint legfeljebb 21. életévének betöltéséig vagy - ha köznevelési, felsőoktatási vagy felnőttképzési intézménnyel, szolgáltatóval tanulói, hallgatói vagy felnőttképzési jogviszonyban áll -, legfeljebb 24. életévének betöltéséig a gyermek nagykorú testvére, feltéve, hogy elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és a gyermeket emiatt el kellene választani szülőjétől, családjától.”* A családok átmeneti otthona a gyermekvédelmi alapellátás részeként befogadja tehát a szociális vagy bántalmazási krízishelyzet miatt otthontalanná váló családot, amennyiben a lakhatás megoldatlansága miatt a gyermeket el kellene választani a szüleit. Az átmeneti otthonban az ellátási idő 12 hónap, mely az ellátott kérésére meghosszabbítható 6 hónappal, illetve tanköteles korú gyermek esetében a tanév végéig.

Szakmai állományunkban szociális munkás, szociálpedagógus, szociálpolitikus, gyermek-és ifjúsági felügyelő, csecsemő- és kisgyermekgondozó, gyógypedagógiai asszisztens, szociális gondozó és ápoló végzettségű munkatársak támogatják a jellemzően sokproblémás családokat mindazon akadályok leküzdésében, melyek a biztonságos életvitel, stabil lakhatás megteremtésében gátolják őket. A szakmai stáb része a pszichológus és a jogász is, mentálhigiénés és jogi tanácsadást nyújtva az ügyfeleknek, valamint újpesti és mátyásföldi intézményünkben a fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a fejlesztésre szoruló gyermekekkel.

Az S.O.S. Krízis Alapítvány szervezeti felépítése

S.O.S. KRÍZIS ALAPÍTVÁNY KURATÓRIUMA

40+4 FŐ

38 FŐ

40+5 FŐ

Intézményvezető

Intézményvezető helyettes

Intézményvezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Szakmai
csoportvezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Szakmai
csoportvezető
Családgondozó 2 fő
Szakgondozó 4 fő

Jogász, fejlesztőpedagógusok, pszichológusok, technikai munkatársak

Az S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatások

A három nagy szakmai egységben kerülnek elhelyezésre azok a családok, akikről az első személyes beszélgetést követően egyértelműen bebizonyosodott, hogy jogosultak az ellátás igénybevételére (kiskorú gyermeküket maguk nevelik, szülői felügyeleti joguk él, nem rendelkeznek más lakhatási lehetőséggel, beköltözhető ingatlannal, stb.).

Az átmeneti otthonban minden család családgondozót és szakgondozót kap, akik a beköltözést követően 24 órán belül felveszik a kapcsolatot az új családdal. A következőkben közösen feltérképezik a család erőforrásait és deficitjeit, az alapján gondozási tervet készítenek, mely tartalmazza azokat a lépéseket, melyek a család helyzetének megváltoztatásához szükségesek, illetve az intézmény által ehhez rendelt támogatások körét. Minden, gondozásunkba kerülő gyermekről egyéni gondozási-nevelési terv készül, mely a gyermek speciális igényeire, szükségleteire fókuszálva határozza meg a gondozás szükséges menetét, prioritásait. Családgondozóink mindegyike felsőfokú végzettségű szociális szakember, míg szakgondozóink igen változatos szakképesítésekkel rendelkeznek, így minden esetben sikerül a család szükségleteinek megfelelő végzettségű és tudású szakembert rendelnünk a gondozási folyamathoz.

Az átmeneti otthonokban munkatársaink lényegében „együtt élnek” az ott lakó családokkal, 24 órás szolgálatot adva, így valóban lehetőség van a mély segítő kapcsolat kialakítására. Amennyiben egy család az átmeneti otthonban kellően megerősödött, üresedés esetén lehetősége van külső férőhelyen történő elhelyezésre pályázni. A külső férőhely – az úgynevezett kiléptető lakások – célja kettős: egyrészt csökkenteni-megelőzni az intézményi elhelyezésből adódó hospitalizációs ártalmakat, másrészt fokozatosan felkészíteni a családot a gondozási időletelte utáni önálló életre.

Intézményeink közül kettő krízisközpontként is működik, a bántalmazottak segítésére 2005-ben életre hívott krízisellátó rendszer tagja. Professzionális eszközökkel segítjük a családon belüli erőszak áldozatait, önálló szakmai stábbal, titkos címen lévő védett házzal. Az Országos Kríziskezelő Információs Telefonszolgálat partnereként azonnali segítséget nyújtunk a bántalmazottnak, legyen szó egyedülálló felnőtt nőről vagy férfiről, gyermekekkel menekülő felnőttől vagy teljes családról.

A krízisprogramban négy hét az elhelyezési idő, mely egy alkalommal meghosszabbítható további négy héttel. Ennyi idő áll munkatársaink rendelkezésére a bántalmazott lakhatásának biztonságos megoldására, a szükséges ügyintézés elvégzésére. Az ellátás időtartama alatt teljes körű ellátást biztosítunk a bántalmazottnak, beleértve a ruházattal történő ellátást, utazási költségeket, étkezést, tisztálkodó szereket, stb. Munkatársaink állandó ügyeletben, 24 órán keresztül fogadják a segítségkérő hívásokat.

Szervezetünk több, mint 25 éves múltra tekint vissza a gyermekvédelemben, a Gyermekvédelmi törvény megszületésével egy időben kezdtük meg működésünket. A hosszú évek tapasztalatait folyamatosan beépítjük ellátásunkba, emellett munkatársaink korszerű és folyamatosan frissülő tudással rendelkeznek. Munkánk során nagy hangsúlyt fektetünk a szolgáltatásközpontú ellátásra. Valljuk, a családok átmeneti otthonainak nem a szállás nyújtása az egyetlen feladata. Munkamódszereink és eszköztárunk folyamatos bővítésével olyan, komplex, a családot egységként kezel, de az egyéni hiátusokat is figyelembe vevő re-

szocializációs rendszerben dolgozunk, melynek elsődleges feladata a család problémáját kiváltó ok megszüntetése.

A gyermekvédelmi törvény célja, hogy megvédje a gyermek családban való felnevelkedésének jogát, ha a szülő elveszíti a lakhatását, s emiatt ki kellene emelni a gyermeket a családból. A gyakorlatban tapasztaljuk, ügyfélkörünk többsége komplex problémacsoporttal érkezik az ellátásba, így a lakhatás elvesztése valójában nem az oka, hanem a diszfunkcionális működés tünete.

Célunk és feladatunk, hogy a nálunk elhelyezett kliensek ezeknek a problémáknak a megoldásában nyerjenek megsegítést, hogy az átmeneti gondozás jogszabályban meghatározott idejének letelte után magasabb szinten tudjanak önálló életet kezdeni, mint ahogy az ellátásba bekerültek.

A cél megvalósítása érdekében minden esetben szoros team-munkában dolgozunk, bár minden családnak van önálló családgondozója, akivel a gondozási tervet egyeztetik, a közvetlenül támogatja őket a gondozási terv megvalósulásában.

Az elhelyezés során – a lakhatás biztosítása mellett – rendelkezésre álló szolgáltatások:

- *Családgondozás:* a beköltözést követ. 24 órán belül a családgondozó felveszi a kapcsolatot a családdal, megtörténik az első interjú, majd folyamatosan formálódik a gondozási terv. A családgondozó szakmai munkája során a szociális munka és a szociálpedagógia teljes eszköztárát használva támogatja a családot. Intézményünkben a *Gyermekeink védelmében* adatlap-rendszert használjuk, ezek közül az ATG3 nevű dokumentumban rögzítjük a gondozási célt, s a cél megvalósulásához vezető eszközök, feladatok rendszerét, mely szerződéseket átlagosan 4 hetente felülvizsgáljuk, szükség szerint alakítjuk, módosítjuk az kliensekkel közösen. Ezen munkamódszer segítségével jól nyomon követhető az eset alakulása, az meghatározott feladatok teljesülése és a hozzájuk rendelt segítség, s egyben lehetőséget biztosít arra is, hogy flexibilisen tudjunk reagálni a gondozási idő alatt felmerülő problémákra.
- *Szociális ügyintézés:* a család mindennapjaihoz kötődő szociális ügyintézés támogatása, segítése. Célunk, hogy klienseink jártasságot szerezzenek a különböző hivatalos ügyek intézésében, így – amennyiben erre van lehetőség – elsősorban az ellátott saját maga intézi az ügyeit, családgondozói támogatással.
- *Gyámhivatali ügyintézés:* a családban felmerülő családjogi, gyámügyi kérdések rendezésében való segítségnyújtás – pl. gyermek családi jogállásának rendezése, szülői felügyeleti jogot érintő kérdések.
- *Gyermeknevelési tanácsadás:* gyermek-és ifjúsági felügyelő, illetve csecsemőgondozó – nevelő munkatársaink rendszeresen tartanak gyermekcsoportokat az ellátott gyermekeknek, melyeken szocializációjuk, manuális készségeik fejlesztése mellett társas kapcsolataik alakításában is segítséget nyújtanak. Munkatársaink szükség szerint a gyermeket gondozó szülők rendelkezésére állnak, gyermeknevelési, konfliktuskezelési tanácsadással, gyakorlati segítségnyújtással.
- *Gyermekfelügyelet:* az átmeneti otthonokban elhelyezett gyermekek napközbeni ellátását elsősorban a helyben rendelkezésre álló intézmények (bölcsde, óvoda)

igénybe vételével oldjuk meg, hozzásegítve ügyfeleinket az ellátáshoz jutáshoz. Emellett intézményen belül rendszeres gyermekcsoportok tartásával biztosítjuk a gyermekek felügyeletét arra az időre, amikor a szülőnek olyan elfoglaltsága akad, mely ezt indokoltá teszi (pl.: orvosi ellátás, hivatalos ügyintézés). A szülő hosszabb távú akadályoztatása esetén – pl. hosszú idejű kórházi kezelés -, ha a gyermek felügyelete más módon nem megoldható, gyermekek átmeneti otthona segítségét kérjük.

- *Mentálhigiénés gondozás:* Alapítványunk pszichológusa heti rendszerességgel tart egyéni terápiás alkalmakat az azt igénylő ügyfelek számára. Fontosnak tartjuk, hogy beköltözést követően minden klienssel felvegye a kapcsolatot a pszichológus. Ez egyrészt fontos a lakhatás elvesztése miatti trauma feldolgozásában, másrészt az ügyfelek és a pszichológus közötti bizalmi kapcsolat létrejötté szempontjából.
- *Jogi tanácsadás:* Szervezetünk jogásza előre egyeztetett időpontban az ügyfelek és a családgondozók rendelkezésére áll. Specializált területe az áldozatvédelem, de emellett polgári jogi ügyekben, családi jogi ügyekben is igen jártas.
- *Fejlesztőpedagógiai segítség:* 2021-től minden intézményünkben rendelkezésre áll a gyermekek számára fejlesztőpedagógus, aki heti rendszerességgel foglalkozik a tanulásban segítségre szoruló gyermekeinkkel.
- *Krízisellátás:* A kapcsolati erőszak áldozatait segítő krízisprogramban az áldozat akár azonnal be tud kerülni a szolgáltatásba, ahogy teljes körű ellátásban részesül. A krízisprogram professzionális és speciális szaktudást igénylő feladat, melyet tapasztalt és a területen jártas munkatársaink végeznek, a szakmai stáb részeként, de attól elkülönülten.
- *Szükség szerinti teljes körű ellátás:* Amennyiben a családban olyan helyzet áll el, hogy a tartásra kötelezett szülők nem tudnak gondoskodni a családban élő kiskorúak ételmezéséről, ruházkodásáról, elemi szükségleteiről, úgy a szükséghelyzet azonnali megállítása érdekében teljes körű ellátásban részesülnek a kliensek. Természetesen nem célunk ellátottaink hospitalizálása, intézményi függőség kialakítása, így minden lehetséges eszközzel a család önfenntartási képességének visszaállítása ilyenkor a gondozási cél.
- *Kiléptető-lakás lehetősége:* Az Intézményben hosszabb-rövidebb időt eltöltött, kellően megerősödött családok számára intézményünk kiléptető-lakásokat tart fent, melyek célja kettős: egyrészt minimálisra csökkenti az intézményi hospitalizálódás káros hatásait, másrészt átmenetet képez a védett intézményi élet és a támasz nélküli, önálló életvitel között. A családok ez által fokozatosan visszavezethetők az önálló életvitel keretei közé, folyamatos és rendszeres, ám nem állandó támogatás biztosításával. A kiléptető lakáshoz jutás pályázati rendszerben történik, üres férőhely esetén nyilvános pályázatot hirdetünk az ellátottaknak, ezzel is erősítve a saját sorsukért, életükért történő felelősségvállalást. A pályázatokat a teljes szakmai stáb objektív pontrendszerben értékeli.
- *Előtakarékosság lehetősége:* Intézményeinkben többségében gondozási elvárás, hogy az ellátott, lehetőségei szerint, takarékoskodjon. A védett körülmények között lehetősége van anyagi tartalék gyűjtésére, melyet kiköltözésekor egy összegben kap

kézhez, ezáltal megteremtve akár egy önálló albérlet lehetőségét, akár egy lakásfelújítás költségeinek viselését. Az előtakarékoskosságot igény szerint az ügyfél maga kezelheti takarékbetétkönyvben, vagy az Alapítványnál letétbe helyezve mi kezeljük helyette. 2015. óta bevezettünk egy, a hagyományos gondozási tervtől eltérő eszközöket igénylő takarékoskodási formát, melynek keretein belül külön együttműködési megállapodást kötünk a takarékosági projektbe becsatlakozó ellátottakkal, bízva abban, hogy a formai kettéválasztottsággal növelni tudjuk az ügyfelek elköteleződését anyagi tartalékaik megteremtése iránt. Az Alapítvány program lényegi eleme, hogy ha a család 3-6-9 hónapig fenntartja a szerződésben vállalt takarékosági összegét, úgy 10-20-30%-kal csökkentjük a személyi térítési díját, mely összeg szintén a család előtakarékosági számláját növeli. A lakók takarékosági célú befizetéseit elkülönített bankszámlán kezeljük. A program sikerességét bizonyítja, hogy családjaink több, mint fele részt vesz benne, többszázezer forintos takarékoskodást érve el.

- *Félutas Ház:*A Félutas Ház szolgáltatás azon kliensek számára elérhető, akik bántalmazást követően az ország bármely krízisközpontjában elhelyezésre kerültek, majd onnan családok átmeneti otthonába /anyaotthonba költöztek, s a gondozás során kellően megerősödtek ahhoz, hogy jó eséllyel tudjanak önálló életet kezdeni. A jogszabály és a vonatkozó szakmai protokollok által erősen meghatározott azoknak a köre, akik a szolgáltatást igénybe vehetik. Üresedés esetén országos pályázatot hirdet Alapítványunk a családok átmeneti otthonai körében, a pályázatokat szakmai team bírálja el objektív szempontok alapján.
- 2020-ban megnyitottuk első *külső férőhelyünket*, melyet 2021-ben egy újabb követett, amik abban különböznek a fent említett kiléptető lakásoktól, hogy itt – az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt – három évig maradhatnak a családok azzal, hogy vállalják az ingatlan közüzemi költségeinek megfizetését, és előtakarékosági programban vesznek részt.

Néhány szóban kétezerhuszonkettőről.....

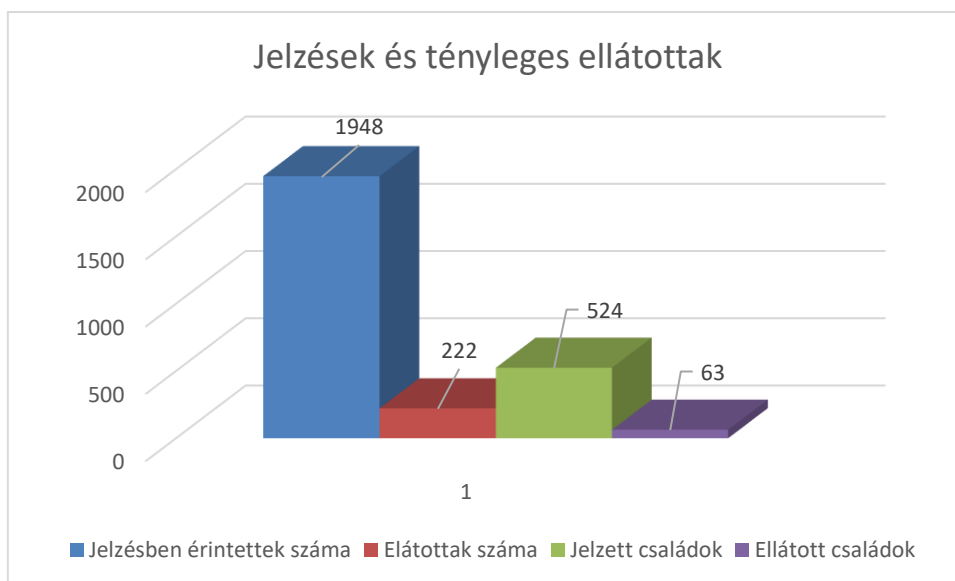
A pandémia utáni időszak jelentős könnyebbséget ígért az átmeneti gondozás szervezése, a lakók mindennapjainak megélése tekintetében, egyúttal időszerűvé tette, hogy szembenézzünk a járványhelyzet időszakának maradványaival is. A lassan helyreálló gazdasági helyzet, az újra nyitó vendéglátóipar némileg kedvezőbb helyzetet eredményezett a munkaerőpiacon, azonban az online oktatás a hagyományos oktatásban is nehezen teljesítő gyermekeink számára óriási hátrányi jelentett. Ez különösen igaz az első évfolyamukban online oktatásra szorult gyermekekre, akikből 2022-ben több is került újonnan intézményünkbe – volt, aki harmadszor járta az első osztályt. Az oktatási rendszerek nehézségei nem könnyebbedtek, a szakértői vizsgálatok lassúsága, a szakvélemény nélküli beiskolázások nehézkessége súlyos gyermekjogi aggályokat vetettek fel tavaly, melyekre nem született megnyugtató válasz.

A fővárosi ingatlanpiac alakulása sem kedvez az átmeneti otthonban élőknek. A várakozásokkal ellentétben nem csökkentek az albérletárak, hanem túrérszárhatáron túlra növekedtek – a szegénységi küszöb környéki jövedelmekből élő családok számára megfizethetlenné vált: az ingatlan.com internetes portál kutatási szerint 2022. júliusban az átlagos havi bérleti díj havi 190e Ft volt Budapesten. Ehhez képest 2022-ben a szakképzett bérminimum nettó összege mindössze 172e Ft volt. Ehhez tartozik még az ingatlan tulajdonosok hagyományos előítéletessége a gyermekkel rendelkező / több gyermekkel rendelkező / roma származású bérlőkkel kapcsolatban, és a két hatás együttesen felerősítette azt az évek óta látszó tendenciát, miszerint önálló, piaci alapú albérletbe költözni családok átmeneti otthonából szinte megoldhatatlan nehézség a fővárosban.

Az alapítványunk intézményeibe jelentkezők száma 2022-ben emelkedést mutat: egész évre vetítve 524 család esetében érkezett jelzés intézményeink felé lakhatási problémáról, ami 1989 főt jelentett. Az elmúlt években a jelzések száma nagyjából 1500 fő körül mozgott, ami nagyjából 30%-os növekedést jelent. A jelentkezések száma havi bontásban kiegyensúlyozottságot mutat, azaz egyelőre nem tapasztalható az energetikai válság miatt a lakhatási válság mélyülése, az év második felében nem emelkedtek a havi jelentkezésszámok az első feléhez képest.

Mindamellet azonban, hogy a számok tükrében jelenleg még nem tudjuk kimutatni a válság hatásait, a jelentkezések okainál már feltűntek ezek: a fővárosban található, magánkézben lévő közösségi szálláshelyek – munkásszállók és félhivatalos tömegszállások – a megemelkedett rezsiköltségeket nagyon gyorsan a bérlőkre hárították, így ezekről a szálláshelyekről már megindult egy nagyon gyors elvándorlás. Számítunk rá, hogy az energetikai válságnak a lakásmegtartásra gyakorolt negatív hatásai 2023. első félévében már közvetlenül fogják éreztetni hatásukat.

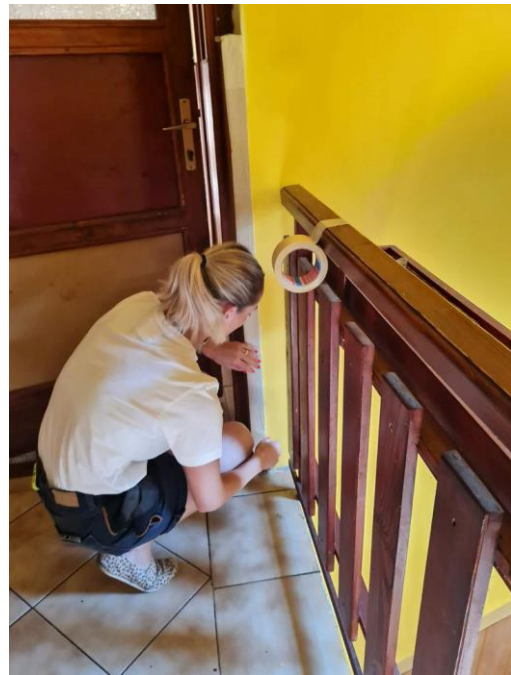
A fenti jelentkezésszámhoz képest 2022-ben 353 fő, 93 család számára tudtunk ellátást biztosítani, akik közül mindösszesen 63 család, 222 fő került 2022-ben ellátásunkba, a többi már régebben megkezdett gondozás volt

Évek óta látható tendencia, hogy a családok sokkal hosszabb ideig veszik igénybe az átmeneti ellátást, semhogy azt valójában átmenetinek lehessen nevezni. A fenti adatokból láthatjuk, hogy mintegy 30 család gondozása még 2021-ben kezdődött meg. Az ellátás iránti igény sokkal nagyobb annál, mint amekkorát az intézményrendszer országosan maradéktalanul ki tudna szolgálni – égető kérdésfelvetés a gyermekjóléti alapellátás szereplői számára, mi történik azokkal a családokkal, akik nem jutnak be egyetlen átmeneti otthonba sem.

2022. őszén meghívott szakértőként részt vettünk a *Gyermekjogi Civil Koalíció - Alternatív gondoskodás munkacsoport* szakmai megbeszélésén, melynek témája az alap- és szakellátás együttműködésének lehetőségei a 0-2 éves kor közötti kiemelések megelőzésében, különösen a fővárosi, a szakellátásban egy évnél rövidebb időt töltő gyerekek esetében. A téma aktualitásához hozzájárult, hogy a jelenlegi gazdasági helyzetben a szakellátásba helyezés gyakorisága várhatóan tovább fog növekedni. A részt vevő szakemberek konklúziója egyértelműen az volt, hogy a gyermekek átmeneti gondozása intézményrendszerének kapacitáshiányai jelentősen hozzájárulnak ahhoz, hogy a témában jelzett korosztály viszonylag nagy létszámban kerül szakellátásba, ahol azonban igen rövid időt tölt el, amiből arra lehet következtetni, hogy a bekerülés oka elsősorban anyagi természetű volt (még ha ez az iratokban nem is így szerepel). Statisztikáinkkal ezt a negatív tendenciát alá tudjuk támasztani.

A mélyülő szakmai kihívások mellett természetesen Alapítványunk megszokott élete nem változott. Újpesti és XVI. kerületi intézményünk vállalati **céges partnerek** bevonásával megújult, növeltük a kertek zöld felületeit, és frissítettük a festést mindenhol. Évek óta nagy figyelmet fordítunk arra, hogy lehetőség szerint környezettudatosan működtessük intézményeinket, és teszünk a fenntarthatóságért is. Intézményeinkben esővízgyűjtő tartályokat állítottunk be, a szerves hulladékot komposztálóban gyűjtjük, a műanyag flakonok könnyebb kezelése érdekében palacktömörítőket szereltünk fel.

Különösen nagy megerősítés volt számunkra, hogy Újpest Önkormányzata az S.O.S. Krízis Alapítványnak ítélte 2022-ben **Újpest Szociális Munkájáért** díjat. A díj annak adományozható, aki a szociális területen az újpesti lakosok érdekében végzett magas színvonalú, kiemelkedő vagy több évtizedes tevékenységével jelentős mértékben hozzájárult Újpest szociális ellátásának, az újpesti szociális szolgáltatások fejlesztéséhez, a hátrányos helyzetű lakosok életminőségének javításához.

Szakmai elismeréseink is bővültek 2022-ban: az Átmeneti Gondozást Nyújtók Országos Egyesülete (ATOSZ) pályázatot írt ki családok átmeneti otthonában bevezetett **jó gyakorlatok** bemutatására és díjazására, melyen sikerrel szerepeltünk intézményünk Alaprákó nevű takarékosági programjával, melyet beszámolóink bevezetőjében már bemutattunk.

2022 őszén – a pandémia óta először – sikerült megrendeznünk **szakmai konferenciánkat**. A találkozó címe *Terror a családban – a bántalmazott személyek családi diszfunkciói* volt. A rendezvényt 2022. november 22-én a CEU-t tartottuk, amin részt vettek az ÚJPEST-SZI munkatársai is.

Dr. Sebestyén Árpád előadása

Dobray Sarolta íróő

Bányai Emőke előadása

Természetesen nem maradhatott el szokásos **nyári táborunk** sem, ahova idén 20 gyermeket vihettünk el a Budapest Esély Nonprofit Kft támogatásával, Tatára.

Természetesen megtartottuk ünnepeinket is: **anyák napjára** minden gyermekről készítettünk fotót, amit saját maguk által gyártott keretben adhattak át szüleiknek a kicsik. 2022-ben több esetben is előfordult, hogy egyedülálló édesapa költözött be gyermekeivel hozzánk – hiába anyák napja, ők is kaptak ajándékot a gyerekektől.

Magánszemély támogatóink jóvoltából 100 lakónk látogathatott el a **tordasi Westernfaluba**, ahova buszokkal szállították el a családokat. A faluban a vadnyugatot idéző díszletek között szórakozhattak a családok, volt ostorcsattogtatás, ugrálóvár, csoport- és sorversenyek, és egy jóízű ebéd is a „saloon”-ban.

A karácsony szebbét tételében tavaly is a **Sanofi** munkatársai segítettek bennünket személyre szóló ajándékokkal, emellett a **Földi Júlia** munkatársunk által egy évtizede szervezett Legyél te is Angyalka! programban minden gyermekünk levelet írhatott egy jószándékú önkéntesnek, aki meghatározott keretösszegig teljesítette a gyermek kívánságát.

A **Macskalandok** csapatának segítségével látogatta meg zuglói otthonunkat Merlin és Alvin cica, két nagyon jól nevelt terápiás állat. Az állatasszisztált intervenciót **Bánszky Noémi** gyógypedagógus tartotta, amik során a gyerekek magukról is tanulhattak, amire lehet majd a közös munka során visszautalni a továbbiakban, például, hogy ér, lehet elvonulni, ha egyszerre minden hirtelen sok lett és elfáradtunk az ingerektől, mint a macskáknak, mindeközben lehet erőt gyűjteni és újra próbálkozni, vagy hogy a dicséret és a simogatás általában működni szokott.

Mozgalmas, élménygazdag évet tudhatunk magunk mögött, ahol a külvilágból érkező nehéz kihívások és aggasztó hírek ellenére igyekeztünk jókedvet, vidámságot, gondtalanságot csempészni a nálunk élő gyermekek, családok hétköznapjaiba.

Mindezt igyekeztünk úgy megtenni, hogy a nálunk élő családok a lehető legkevesebbet vegyék észre abból, mennyire nehéz helyzetbe kerültek a magánalapítványok a közüzemi költségek váratlan, tervezhetetlen és finanszírozhatatlan emelkedése miatt. Aggódva figyeltük a szakmai híreket arról, az ország mely pontján melyik társintézményünk tanakodik végleges bezáráson, igyekeztünk segítségünket ajánlani nekik az ellátottak elhelyezésében arra az esetre, ha nem volna számukra már lehetőség.

Az S.O.S. Krízis Alapítvány 2022. évi költségvetésében 12 M Ft volt tervezve közüzemi költségekre. A 2023. évi költségvetésben ez az összeg már 32 M Ft lesz, aminek

egyelőre nem látszik a fedezete. Ahol tudunk, észszerűsítünk, takarékoskodunk (hőzáró függöny került a bejárati ajtóra, a régi, fa nyílászáról szigeteléseit megújítottuk, automatikus ajtóbehúzó berendezéseket szereltünk fel), azonban nem feledkezhetünk meg arról, hogy ellátottaink komfortérzete nem csökkenhet egy elfogadható szint alá. Fűteni kell, meleg víz kell, világítás nélkül sem lehet élni.

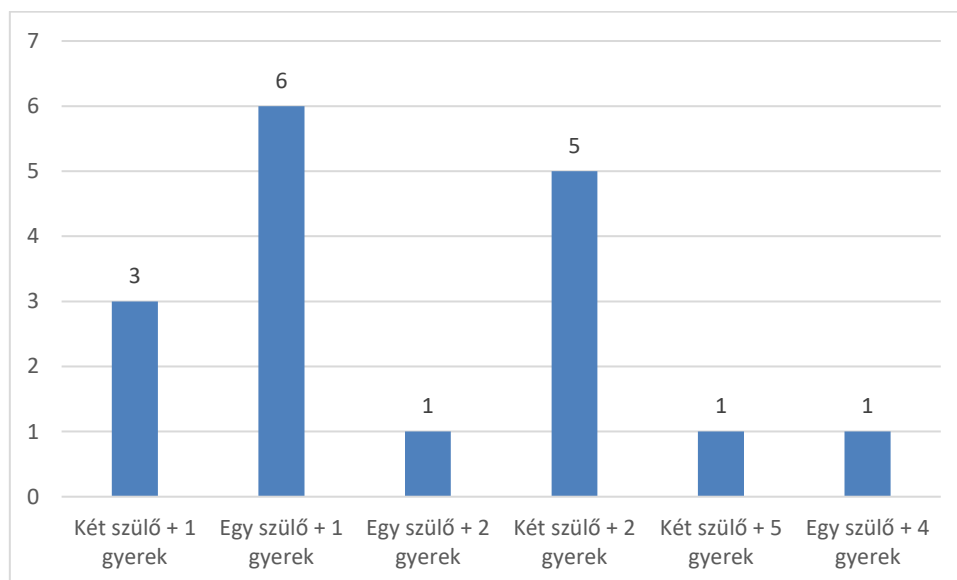
A rendelkezésre álló, szűkös pályázati forrásokat maradéktalanul kihasználjuk, azonban ezek csak 2023. márciusig biztosítanak tervezhető módon fedezetet a költségnövekményre. Bízunk abban, hogy az év többi 9 hónapjára is megfelelő mértékű felelősségvállalás jelenik meg a kiszolgáltatók helyzetben lévők irányába, és nem lesz szükség arra, hogy bármely szolgáltatásunkról, fejlesztésünkről – és ezzel a családotokról – lemondjunk.

Az ellátotti kör jellemzői – statisztikai adatok a 2022. év vonatkozásában

2022-ben 353 fő, 93 család számára tudtunk ellátást biztosítani, akik közül mindösszesen 63 család, 222 fő került 2022-ben ellátásunkba, a többi már régebben megkezdett gondozás volt

2022-ben összesen 28 esetben érkezett jelzés intézményünkhöz, lakhatási problémával küzdő IV. kerületi családokról, mely családokban összesen 44 felnőtt, 57 gyermek és 1 magzat élt.

A fenti jelzésekből 2022-ben 17 család esetében született tényleges **kérelem** (a többi esetben a család nem jött el felvételi kérelmet kitölteni), ami 56 főt jelent (26 felnőtt, 30 gyermek). Ezek a számok körülbelül megegyeznek a 2020-as és 2021-es évek adataival, azaz a tényleges ellátási kérelmek száma nem változott mérvadóan.

Családszerkezet a jelentkezők esetében

2020 előtt jellemzően a gyermeküket egyedül nevelő anyák kérték az elhelyezést, ezt követően változott az egyensúly: már 2020-ban is az egy gyermeket nevelő szülőpárok voltak túlsúlyban, s mint az a diagramon is látszik, ez 2021-re is fennmaradt. 2022-ben azonban ismét a gyermeküket egyedül nevelő anyák és apák voltak a jelentkezők között többségben (együttesen 6 eset).

Intézményünkben szabad férőhely esetén várólistáról hívjuk be azokat a családokat, akik kérelmet nyújtottak be, s családszerkezetük megfelelhet a felkínálandó lakóegység lehetőségeinek. 2022-ben a 17 jelentkező család közül 10 esetben kezdeményeztünk felvételi beszélgetést a jelentkező családdal, várólistán jelenleg 6 család van (a számszaki eltérés abból

adódik, hogy egy esetben ugyanaz a család a jelentkező, csak az édesanya hol az édesapával, hol nélküle kívánna költözni, így két külön jelentkezésként tartjuk nyilván)

A jelentkezések és a beköltözés viszonya az alábbiak szerint alakult:

Ellátásba került	5 család
Megoldódott a lakhatása	1 család
Nem jött el a felvételi beszélgetésre	2 család
Más ellátás javasolt	1 család
Elutasítva	1 család
2022. december 31-én várlólistán	6 család

5 új beköltöző, IV. kerületi illetékességű család vette igénybe ellátásunkat A jelentkezők közül 1 esetben megoldódott a család lakhatása másképp, 2 család nem jött el a felvételi beszélgetésre. Egy család esetében a gyermekek számára más ellátást tartott szükségesnek az illetékes Családsegítő-és Gyermejkölési Központ – a gyermekek szakellátásba kerültek. 1 család ellátást elutasítottuk: a család újpesti illetősége nem volt egyértelmű, egy másik átmeneti otthon kérte a felvételüket akként, hogy ott az apa ellátotti jogviszonya sorozatos alkoholfogyasztás és házirendszegés miatt szűnt meg. A jelzőrendszer tagjaival és a családdal folytatott, többszöri egyeztetés során sem sikerült egyértelmű információkat szerezni a családról, így kérelmüket elutasítottuk. 2022. december 31-én 6 család volt várólistán.

Felvételi kérelem benyújtásának okai:

	Eset
Albérlet elvesztése	4
Családi vizály	3
Gondozási idő lejárt másik intézményben	1
Hajléktalanság	2
Kapcsolati Erőszak	2
Kilakoltatás	2
Tartozás	1
Kapcsolati erőszak	2
Összesen	17

Mint a fenti táblázatban látható, vezető ok volt az átmeneti otthonba történő jelentkezésre az *albérlet elvesztése* volt 2022-ben is, ahogyan ez az előző években is így volt, nem változott a tendencia. Mindemellert arról nincs adatunk, hogy mennyi ideig bírták megtartani ezek a családok az albérletüket, holott az izgalmas mutató lenne. A családok ezt a helyzetet jellemzően igen nehezen tudják kezelni: a magas albérletárak mellett gyakran megoldhatatlan

feladat, hogy rövid idő alatt rendelkezésre álljon egy újabb lakás kibérlésére elegendő kaució összege. Sok esetben megelőzhető lenne az átmeneti gondozás igénybe vétele, ha a jelentkező család tovább tudna lépni megszűnő albérletéből egy másikba, azonban a fővárosban ez napjainkban jellemzően meghaladja a családok erőforrásait. Az előző évekhez képest emelkedést mutat a *családi viszály*, mint a lakhatás elvesztésének oka. Ez jellemzően azt takarja, hogy a fiatal szülők a vér szerinti családnál oldották meg eddig a lakhatásukat, azonban ott nem maradhatnak tovább. Kérdéses ilyen esetekben, hogy valóban az átmeneti gondozás a megfelelő szakmai válasz-e erre a kérdésre, vagy a szociális munka egyéb eszközeivel a családi kapcsolatok rendezésére kellene-e törekedni inkább.

Kapcsolati erőszak miatt 2 esetben kértek tőlünk segítséget. A biztonsági szempontok mérlegelésével egy esetben biztosítottuk az ellátást, a másik esetben a bántalmazás jellemzői és a család dinamikája miatt nem javasoltuk a helyben történő elhelyezést, az Országos Kríziskezelő Információs Telefonszolgálat (OKIT) közreműködését javasoltuk.

2022. évben összesen – új beköltözőkkel együtt – 39, VI. kerületi illetékességgel rendelkező kliens vette igénybe az ellátást, akik összesen 6280 éjszakát töltöttek az Intézmény ellátásában.

Átlagos ellátotti létszámunk 17,2 fő/nap. Kiemelkedően rövid gondozási idő 2022-ben egy esetben fordult elő: egy esetben a család (anya + 1 gyermek) mindössze 7 napot tartózkodott az ellátásban, ezt követően vissza tudott költözni az otthonába.

2022. évben az S.O.S. Krízis Alapítvány Családok Átmeneti Otthonában ellátott, Budapest Főváros IV. kerületében illetékességgel rendelkező

- családok száma: 13 család
 - ebből 2022-ben beköltöző: 5 család
- ellátottak száma: 39 fő
 - ebből 2022-ben beköltöző: 19 fő
- ellátott felnőttek száma: 19 fő
 - ebből 2022-ben beköltöző 10 fő
- ellátott gyerekek száma: 20 fő
 - ebből 2022-ben beköltöző: 9 fő
- Ellátott gyerekek nem szerinti megoszlása
 - fiú 11 fő
 - ebből 2022-ben beköltöző 5 fő
 - lány 9 fő
 - ebből 2022-ben beköltöző 4 fő

A teljes ellátási időre vetítve 12 hónapot meghaladó gondozási igénybe vevő

Ellátási idő hosszabbítására egy család esetében került sor, a hosszas gondozás eredményesen zárult: a család 2022. karácsonya előtt önkormányzati bérlakásba költözött az Újpesti Önkormányzat és a Habitat for Humanity Magyarország segítségével.

Gyermekek életkor és nem szerinti megoszlása bekerüléskor (halmozott adat, áthúzódó esetekkel együtt)

életkor	fiú	lány	összes
0-3 éves	8	3	
4-5 éves	0	1	
6-13 éves	2	3	
14-18 éves	1	2	
Összesen:	11	9	

Ahogy az elmúlt évek irányvonalai is mutatták, a 0-3 éves korosztályból kerülnek be a legtöbbben az ellátásba.

Érdekes összevetni azt az adatot a beszámoló korábbi részében említett, Civil gyermekjogi koalíció megállapításaival, miszerint a gyermekvédelmi szakellátásba ugyanezen korosztály kerül be nagy arányban úgy, hogy viszonylag rövid a szakellátásban töltött idő, azaz visszagondozhatóak a családjukba. A Koalíció hipotézise szerint ennek az az egyik oka, hogy a gyermekek átmeneti gondozása terület országosan súlyosan kapacitáshiányos, azaz nem áll rendelkezésre elegendő családok átmeneti otthona/gyermekek átmeneti otthona férőhely az országban, így ez a – láthatóan súlyosan veszélyeztetett korosztály – az átmeneti gondozás helyszínei helyett gyermekvédelmi szakellátásba kényszerül. Jelenleg ellátott, újpesti családjaink között is van olyan, akiknél az idősebb gyermek szakellátásból történő hazagondozása intézményünkhöz történt meg.

Gyermekek száma a családokban:

1 gyermek: 6 család

2 gyermek: 6 család

3 gyermek: 3 család

A szülők munkaerőpiaci helyzete

Az alábbi táblázatban a szülőket nem, életkori, iskolai végzettség, jövedelemforrás és jövedelem összege szerint mutatjuk be:

NEM	KOR	VÉGZETTSÉG	JÖVEDELEM FORRÁSA	JÖVEDELEM ÖSSZEGE
FÉRFI	21	alapfokú	Munkaviszony	100.000 felett
NŐ	20	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	20.000-40.000 Ft
NŐ	52	alapfok alatti	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 felett
NŐ	27	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	60.000-100.000 Ft
FÉRFI	31	szakmunkás	Munkaviszony	100.000 felett
FÉRFI	41	szakmunkás	Munkaviszony	100.000 felett
NŐ	24	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	100.000 felett
NŐ	23	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek	20.000-40.000 Ft
FÉRFI	23	alapfokú	Nincs	0-20.000 Ft
NŐ	20	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 felett
FÉRFI	21	alapfokú	Munkaviszony	100.000 felett
NŐ	31	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 felett
NŐ	43	alapfokú	mv, gyermekek után járó jövedelmek	80 000 Ft felett
NŐ	20	alapfok alatti	Nincs	Nincs
NŐ	38	szakmunkás	Gyermekek után járó jövedelmek	40 000-60 000 Ft
FÉRFI	38	érettségi	Nincs	0-20.000 Ft
NŐ	29	alapfokú	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 felett
NŐ	43	középfokú	munkaviszony és gyermek utáni ellátás	Nincs
NŐ	52	alapfok alatti	Gyermekek után járó jövedelmek+mv	100.000 felett

A 2022-es adatokból ugyanaz rajzolódik ki, mint a 2021-esből: négy gondozottunknak volt csak befejezett középfokú végzettsége, közülük mindenki a 30 év feletti korosztályban van. A többiek jellemzően az alapfokú végzettségüket szerezték meg, vagy még azt sem. Bár adataink elég csekély számúak, egy komolyabb összefüggéseket feltáró statisztikához ennél sokkal több adatra volna szükség, talán nem nagy merészség kijelenteni, hogy a szegénységgel, mélyszegénységgel érintettek között a 2012-ben 16 éves korra leszállított tankötelezettségi korhatár azt hozza, hogy jó esetben az alacsony végzettségig jutnak el, vagy addig se. Ez a feltételezés összecseng a vonatkozó hazai kutatásokkal. „Az adatok arra engednek következtetni, hogy a tankötelezettségi korhatár csökkentése növelte a nem tanuló

fiatalok arányát, elsősorban a 16–18 éves korosztályban” – írja Hermann Zoltán
A TANKÖTELEZETTSÉGI KORHATÁR CSÖKKENTÉSÉNEK HATÁSA A LEMORZSOLÓDÁSRA című tanulmányában

Gondozási idő utáni kiköltözés

Másik CSÁO	2 család – 9 fő
Önkormányzati lakásba	1 család – 3 fő
Saját CSÁO – külső férőhely	2 család – 7 fő
Saját tulajdonú ingatlan	1 család – 2 fő
Albérlet - szobabérlet	1 család – 2 fő
2022. december 31-én még ellátásban volt	6 család – 17 fő

Budapest, 2023. február 13.

Hellenbart László
Intézményvezető

*Pénzügyi beszámoló a IV. kerületi Önkormányzat által az
S.O.S. Krízis Alapítványnak folyósított díj felhasználásáról*

Megnevezés	Bevétel	Kiadás	IV.kerület 15 főre	Elszámolás
Központi költségvetési támogatás	166 965 153			
Önkormányzati szerződés (7db)	18 042 526			
-ebből IV.kerület	11 556 920			
Egyéb bevételek	50 127 493			
Áramdíj összesen		4 686 358		
Áramdíj arányosan			595 723	488 655
Víz és Csatorna díj összesen		2 136 630		
Víz és Csatorna díj arányosan			271 606	222 790
Szemétszállítás összesen		1 119 230		
Szemétszállítás arányosan			142 275	116 704
Gázdíj összesen		6 504 110		
Gázmű arányosan			826 794	678 196
Bérek+járulékok összesen		132 540 023		
Család gondozó bére			5 964 301	4 892 349
Szakgondozó			4 373 821	3 587 723
Fenntartás egyéb ag.ktg.(élelm.,tiszt.,stb)		10 154 023	1 290 766	1 058 779
Karbantartási ktg		4 907 582	623 845	511 723
Bérleti díjak		10 508 738		
Egyéb költségek		28 880 051		
Összesen:	235 135 172	201 436 745	14 089 130	11 556 920

Budapest, 2023. február 14.

Hellenbart László
Intézményvezető

Az otthonukat veszített családok számára az önálló lakhatás megteremtése sok esetben lehetetlen feladatnak látszik. Családjaink egy része soha sem rendelkezett önálló lakhatással, más családtagoknál, szívésségi lakáshasználóként, vagy másik családok átmeneti otthonában éltek eddig, így esetükben tehát nem beszélhetünk reintegrációról. Családjaink másik része önkormányzati bérlakást veszített el olyan súlyú életvezetési problémák miatt, melyek orvoslására, kiküszöbölésére a családok átmeneti otthonaiban rendelkezésre álló gondozási idő gyakran kevésnek mutatkozik.

A Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv lehetővé tette, hogy a családok átmeneti otthona intézmények is nyithassanak úgynevezett *külső férőhelyet*, ahol az ott elhelyezett családok az intézményben eltöltött gondozási idővel együtt akár három évig is maradhatnak. A fővárosban több külső férőhely is működik már, s 2020-ban az S.O.S. Krízis Alapítvány is megkezdte ezt a szolgáltatást, elsőként Zuglóban, majd 2021-ben Újpesten. Az ellátotti kör helyzetére jellemző problémák orvoslása az alapesetben rendelkezésre álló 12 hónap alatt sok esetben nem lehetséges, így fontos szakmai mérföldkőnek tűnik a külső férőhelyek megjelenése az átmeneti gondozásban. Örülnénk, ha ez a lehetőség a IV. kerületből ellátásunkba kerülő kliensek számára is kinyílna.

Amennyiben Budapest Főváros IV. Kerülete nyitott az együttműködésre ebben, úgy Alapítványunk bérbe venne az Önkormányzattól a célnak megfelelő lakóingatlant, vállalva annak felújítását, hogy ott külső férőhelyet hozzunk létre IV. kerületi illetékességgel bíró ellátottak számára.

A családok átmeneti otthonában eltöltött idő alatt lehetőségünk lenne felkészíteni a családot az önálló életre, amit – csökkenő szakmai támogatással, de látókörünkben tartva – folytatni tudnánk a külső férőhelyen. A családok számára itt mentorálást biztosítunk, valamint rendelkezésünkre áll az intézmény infrastruktúrája, illetve – probléma esetén – bármikor nyitott a lehetőség arra, hogy visszaköltözzenek az átmeneti otthonra, ha további, szoros támogatást igényelnek.

Az gondozás során biztos és stabil keresztmetszetet kapunk a családok önfenntartásáról, a gyermekek helyzetéről a családban, esetleges veszélyeztetettségről vagy elhanyagolásról, mely információkkal a folyamat végén erősíteni tudjuk azt a tudásbázist, mellyel az Önkormányzat a szociális bérlakásokkal kapcsolatos döntéseit meghozza.

A krízishelyzetbe került családok támogatása, segítése, igen sok komponensből álló feladat, s jellemzően, hosszú folyamat is. A lépcsőzetes kiléptetés (CSÁO – külső férőhely – Önkormányzati lakáspályázat) lehetőséget teremt a családok számára, hogy szakmai támogatással, segítséssel helyre állítsák megküzdési képességüket, önálló életvezetésüket úgy, hogy közben a szereplők aktív együttműködése során a folyamatok mindenki számára követhetők.

"Az ÉRTELMES VILÁGBAN VALÓ HIT visszaszerzésének előfeltétele, hogy a túlélő másokkal is megoszthassa traumatikus élményeit. Ehhez nemcsak a hozzá közel állók, hanem a tágabb közösség segítségét is igényli. A közösség reakciója erősen kihat a trauma végleges feldolgozására." (Hermann, Trauma és gyógyulás. 2003. 91.o.)

Az eset bemutatása

A család a gyermekjóléti szolgálat jelzése alapján került intézményünk ellátási körébe 2021. augusztusában. A bántalmazó személy Ildikó élettársa, a gyermekek apja, Géza volt. Az anya 37 éve élt élettársi kapcsolatban a bántalmazóval, kapcsolatukból 6 közös gyermek született. A verbális és fizikai bántalmazás a kapcsolat kezdetétől jellemző volt. Az évek múlásával az apa egyre gyakrabban és egyre több alkoholt fogyasztott, alkoholos befolyásoltsága alatt bántalmazta élettársát. Az anya több alkalommal próbált kilépni a bántalmazó kapcsolatból, de végül- gyermekei érdekeként értelmezve- minden alkalommal visszatért élettársához. Ildikó elmondása szerint az apa egy alkalommal az egyik gyermeket is bántalmazta fizikailag. A több éven át tartó családi konfliktus, az anya időnkénti kilépési próbálkozásai mély nyomot hagytak a gyerekekben. Az ellátásunkba került két kiskorú gyermekek a családi konfliktusok miatt kialakult lakhatási problémák következtében több alkalommal laktak gyermekek átmeneti otthonában, édesanyjuk pedig hajléktalan ellátásban. Ezekben az időszakokban Ildikó napi szintű kapcsolatot tartott gyermekeivel és munkavállalása is folyamatos volt. A krízisellátás lejártaát követően 2021.10.10-től a család az intézményben maradt a családok átmeneti otthona szolgáltatás keretében.

A családtagok bemutatása:

A két lánygyermek a családon belül átélt bántalmazás miatt több alkalommal kerültek gyermekek átmeneti otthonába. Az átmeneti intézményi elhelyezés alatt édesanyjuk napi kapcsolatot tartott gyermekeivel, ezzel némileg enyhítve a jelentős változás okozta ártalmakat. Az intézményünkben eltöltött idő alatt a szülő és gyermekek közötti konfliktusok

arra mutattak rá, hogy a kötődés nagy mértékben sérül ebben az érzékeny és traumatikus időszakban.

A krízisellátásba kerülésüket követően szeptemberben a lányok megkezdték a 2021-2022 tanévet.

Aranka

2021.09.26-án töltötte be 16. életévét. Az iskolakezdést követően nem sokkal Aranka azzal állt elő, hogy nem szeretné a tanulmányait jelenlegi iskolájában folytatni, másik iskolába szeretne járni. Nem tudott beilleszkedni az osztályközösségbe, társai kiközösítették, tanáraival sem sikerült bizalmi kapcsolatot kialakítania. A kiszemelt iskola igazgatója elmondta, hogy csak is sikeresen lezárt félév után kerülhet szóba Aranka felvétele.

Probléma volt még, hogy Aranka számára az iskola nem talált gyakorlati helyet. Hiányzásai nagyon felszaporodtak, annyira, hogy a félév sikeres zárása lehetlenné vált. Aranka szakgondozójának köszönhetően, Aranka végül visszatért az iskolába, majd gyakorlati helyet is sikerült számára találni. A felszolgálói munkában jelentős sikereket ért el, gyakorlati helyen rengeteg biztatást, pozitív visszajelzést kap, sőt ígéretet arra vonatkozólag, hogy a későbbiekben alkalmazni is szeretnék.

Igazi sikernek könyvelhető el, ahogy Aranka a teljes ellenállásból, mára elkötelezett iskolás és emellett dolgozó fiatal lett, akinek vannak tervei, céljai. Megtapasztalta a tanulás fontosságát és a befektetett munka sikerét. Lelkesedése ösztönzőleg hat hűgára is.

Gabriella

2008. júliusában született, a 6 gyermeke család legkisebbjeként. Jelenleg pályaválasztás előtt álló 8. osztályos tanuló. Igyekszik eleget tenni az iskolai elvárásoknak, édesanyjának sokat segít, láthatóan élvezi is a háztartási munkákat, főzést. Életkoránál jóval idősebbnek tűnik. A családon belüli bántalmazásnak Gabriella nem csak szemtanúja volt, előfordult, hogy ő is kapott verést az apjától.

Ildikó, az édesanya

1970-ben született, sokgyermekes cigány családba. Ildikó elmondása alapján többnyire a nagymamája nevelte, az unokatestvéreivel nőtt fel egy háztartásban, sokadmagával. Sok szépe emléket őriz rövid ideig tartó gyerekkoráról. 14 éves korában ismerkedett meg a férjével. 1 év múlva meg is született első közös gyermekük. Innentől Ildikó a férje kiszolgáltatottjává vált. Feladata a gyermek, majd az egyre több gyermek és a háztartás ellátása volt. A kapcsolat

elejétől jelen volt a bántalmazás több formája is. A fizikális bántalmazás folyamatos verésekben nyilvánult meg, ami mellett a verbális bántalmazás is jelen volt. Ildikó 4 osztályt végzett, a munkaerőpiacon nem dolgozott, önálló jövedelemmel szinte sosem rendelkezett, gazdasági függőségben élt. Beszélgetéseink során szinte minden alkalommal, mantra szerűen ismételte "Ez az ember kiölte belőlem a szeretetet, kiölte a szeretetet, kiölte a szeretetet, teljesen". A férjével 36 évig élt együtt, bántalmazó kapcsolatban. Volt több kilépési kísérlete, ekkor jellemzően az utcán vagy hajléktalan ellátásban élt, de az otthon maradt gyermekek miatt mindig visszatért. Ildikó férje alkoholista, az ivásban Ildikó is csatlakozott hozzá. A hangos veszekedések, italozó életmód a többi lakóval való állandó konfliktusokhoz, olykor rendőrségi intézkedésekhez is vezettek. Ezek az ismétlődő a konfliktusos helyzetek az újbóli önkormányzati lakáshoz jutás esélyeit a minimálisra csökkentették. Ildikó az intézményünkbe költözés elején ritkán, de fogyasztott alkoholt, ami a megerősödés, biztonságra találás, stabilizálódás után teljesen megszűnt.

Ildikó nagyon fontosnak tartja gyermekei továbbtanulását, érti, hogy a tanulás útja aminek segítségével a gyermekei életében megvalósulhat a társadalmi mobilitás.

Gondozási cél meghatározása

A kapcsolati erőszak miatt a család menekülni kényszerült a IV. kerületi önkormányzati bérlakásból. A lakásban a bántalmazó továbbra is ott maradt. A lakhatásban tartós és biztonságos segítséget nyújtani tudó természetes támaszrendszer hiánya miatt az egyik lefontosabb cél, hogy a családnak tartós lakhatás legyen. Ezzel összefüggésben Ildikó munkaerőpiacon való elhelyezkedése és a munkahely megtartása is a gondozási célok között szerepelt. A szülői felügyeleti jog szabályozása is a kezdeti gondozás során merült fel problémaként.

A gondozás során merült fel Aranka iskola elhagyása, valamint a szülő és a gyermekek közötti konfliktusok megoldásán is dolgozni kellett

A problémamegoldás folyamata

A krízisintervenciós beavatkozás után, segítő és terápiás beszélgetések mentén térképeztük föl a probléma halmazát, határoztuk meg a célokat és rendeltük hozzá a feladatokat. Az édesanya keresetet nyújtott be a IV. és XV. Kerületi Bíróságra a szülői felügyeleti jog, és tartásdíj

szabályozására vonatkozóan. Aminek eredményeként kizárólag Ildikó gyakorolja a szülői felügyeleti jogokat és havi 20.000 Ft tartásdíjat kap.

A család önkormányzati bérlakás kérelmet nyújtott be a IV. kerületben és a Fővárosi Önkormányzathoz. A beadott kérelmekre intézményünkben a családok átmeneti otthonában való tartózkodás ideje alatt pozitív válasz nem érkezett

A korábbi időszakban a szülő és a gyermekek közti konfliktusok kiélesedtek, ezek a konfliktusok mostanra megszűntek. A gyermekek védelembe vételét az illetékes kerület Gyámügyi Osztálya megszüntette. A család szerkezetében a gondozási idő alatt változás nem következett be.

Ildikó tapasztalatlansága a munkaerőpiacon, az évtizedes bántalmazotti lét nehezítette Ildikó munkaerőpiacra való integrálását. A gondozási folyamat során Ildikó képessé vált a munkavégzésre, elégedettek lettek vele, pozitív visszajelzést kapott. A munkavállalása sikeres lett, annyira, hogy a kezdetben részmunkaidős állásból, teljes munkaidős foglalkoztatás lett. Ildikó gyakran vállalt szombati munkavégzést is. A munkahely megtartását követően a következő cél az volt, hogy Ildikó anyagi tartalékot tudjon képezni, megalapozva az önálló lakhatás megteremtését. Sok segítő beszélgetés kellett ahhoz, míg Ildikó úgy döntött, mégis igénybe veszi az intézmény által nyújtott értékmegőrző szolgáltatást.

Ildikó konyhai kiségitőként dolgozik, ahol jól tudja hasznosítani a származási nagycsaládjában majd saját szintén nagycsaládjában szerzett háztartásvezetési tapasztalatait.

Ildikó és a gyermekek közötti kezdeti konfliktusok feloldódtak, ahogy mindenki megtalálta helyét és stabilizálta pozícióját ebben az újra alakult, immáron 3 fős családban.

A családot az intézmény pszichológusa és fejlesztőpedagógusa is segítette a felmerülő konfliktusok, helyzetek feloldásában, megoldásában. Az illetékes család és gyermekjóléti szolgálat kezdetben védelembe vétel majd alapellátás kereti között gondozták a családot. A családdal az együttműködés kiegyensúlyozott volt, Ildikó szívesen fogadta a felajánlott segítséget és maga is jelezte, ha valamiben tanácsra vagy meghallgatásra volt szüksége.

Az együttműködés lezárása

A család sikeresen pályázott az S.O.S. Krízis Alapítvány félutas házába, ahol házirend szabályainak megtartása és a megfelelő együttműködés esetén 5 évet lakhatnak. A tartós és

biztonságos lakhatás elérésén kívül a meghatározott gondozási célok megvalósultak, a félutas ház lehetőségével a biztonságos és tartós lakhatás elérése is közelebb került. A félutas ház ellátási ideje alatt nagyobb esély mutatkozik arra, hogy a család önkormányzati bérlakáshoz jusson.

Az intézmény és a család közötti együttműködés a félutas ház szolgáltatás igénybevételével nem szűnt meg teljesen.

Az eset várható további alakulása

A tartós, biztonságos és önálló lakhatás elérésében szükséges a családot minden lehetséges eszközzel támogatni. gyermekeivel élénk és szoros kapcsolatot tartanak, számíthatnak egymásra.

A pszichés készségek megerősítése, a munkaerőpiacra való integrálás, a pénzgazdálkodás elsajátítása, a gyermekek tankötelezettsége utáni iskolarendszerben való tartása mellett az egyik fő cél, mint a biztonságos és önálló lakhatás elérése felé is nagy lépés történt azzal, hogy Ildikó és családja elnyerte az S.O.S. Krízis Alapítvány félutas ház pályázatát, ahol a házirend betartása és az együttműködés megtartása esetén 5 évig élhetnek. A rendelkezésre álló idő alatt komoly esély mutatkozik önkormányzati bérlakás bérleti jogának megszerzésére, aminek fenntartására a család már önállóan alkalmas lenne.

Az eset értelmezése

Ahogy Hermann írja a Trauma és gyógyulás című könyvben, a gyógyulás az áldozat belső megerősítésével és új emberi kötődések kialakításával érhető el, elszigeteltségben ez nem lehetséges. Az újonnan kialakított kapcsolatokban a túlélő helyreállíthatja a traumatikus élmények következtében sérült pszichés készségeit. (Hermann 2003). A bántalmazottak közösségbe kerülése, ahogy esetünkben Ildikó és lányai bekerülése a családok átmeneti otthonába, új kapcsolatok kialakításának lehetőségét adták. Kapcsolatok alakultak ki más kapcsolati erőszakot túlélte emberekkel, az intézmény más lakóival, valamint szociális szakemberekkel. Az új kapcsolatok sokszínűsége is hozzájárulhat a megerősödéshez, a pszichés megerősödéshez. A hasonló traumát átélte sorstársakkal való találkozás könnyebben kimondhatóvá teszi az átélte történeteket, hiszen azzal találkozik a kliens, hogy mással is megtörtént hasonló borzalom, más is tudott lépni, a megerősödéshez, a továbblépéshez,

felépüléshez pedig van valós segítség. Az áldozatokkal közvetlenül foglalkozó szakemberek, a pszichológus, szociális munkás és az intézmény más dolgozói az emberi kapcsolatok megint más szintjét mutatja meg. Az értő figyelem, a meghallgatás, a lehetőség, hogy a történeteit újra és újra elmondhatja, mind mind segítik a feldolgozás folyamatát.

A kapcsolati erőszak áldozatainak gondozási folyamatában fokozottan megjelenik a folyamatos és mély terápiás megsegítés igénye. Ehhez jó lenne nagyobb kapacitást biztosítani, valamint speciálisan a gyermekeket segítő terápiás szakember folyamatos jelenléte is szükséges lenne. Az individuális szociális munka, melynek célja az egyének és családok problémamegoldó képességének, egyéni életfeltételeiknek, társas kapcsolataiknak javítása, pszichés képességeik megerősítése sokszor nehezen ér célt terápiás megsegítés nélkül. Ildikóék esetében elegendőnek bizonyult a célok elérésben az intézményünk által nyújtott terápiás segítség, ami köszönhető Ildikó egyéni motivációjának és az intézmény szakemberei által nyújtott professzionális team munkának.

Az esettanulmány megírásában nehézséget jelentett, hogy a családot nem az intézménybe kerülésük óta ismertem, 2022. áprilisában kezdtem velük dolgozni, folytatva a már korábban elkezdett folyamatokat. Egy családgondozó váltás jelenthet megtorpanást, hiszen egy új személlyel a bizalom kiépítése időbe telik. Plusz nehézséget jelentett számomra, hogy átmeneti ellátást nyújtó intézményben nem volt korábbi tapasztalatom, így Ildikóék esete mentén kaptam az első képet egy családok átmeneti otthonában folyó szociális munka mindennapi folyamatairól.

Ildikó alacsony szociokulturális háttere, alacsony iskolázottság, mélyszegénység, korai gyermekvállalás, a munkaerőpiacról való kiszorulás, a bántalmazó férjnek való kiszolgáltatottság és a bántalmazás tartós fennállása ellenére, a család gondozási folyamatában meghatározott célokat egytől egyig sikerült elérni.

Ildikó munkaerőpiacra való integrálása olyan sikeres volt, hogy mára már munkahelyének megbecsült tagja, munkaviszonya tartós, jövedelméből képes havi szinten megtakarítást képezni.

A szakgondozó kollegák munkájának köszönhetően Aranka 16. életévének betöltése és számos iskolai kudarc után folytatja tanulmányait. Gyakorlati helyén elégedettek velem, a pozitív visszajelzések ösztönzően hatnak rá. Húga, Gabriella is szakközépiskolában tervezi folytatni tanulmányait a 8. osztály elvégzése után.

Ildikóval való munka során a bántalmazásból eredő pszichés terhelések csökkentek, képessé vált arra, hogy életét önállóan irányítsa, saját, felelős döntéseket hozzon saját és a kiskorú

gyermeki életével kapcsolatban. Ildikó szülői kompetenciái is fejlődtek, belátja, hogy a mélyszegénységből való kitörés legfőbb esélye a tanulás, így erre ösztönzi lányait. Az édesanya és a lányok közötti konfliktusok a minimálisra csökkentek, stabil kötődés figyelhető meg közöttük a sok átélt trauma ellenére. gyakran szerveznek szabadidős programokat, strandra, moziba járnak, tágabb családjukkal, Ildikó már felnőtt, önálló családdal rendelkező